

УДК 94 (477): 69 «1873–1875»

DOI: 10.24919/2519-058x.6.124076

Юлія КУРДИНА,

orcid.org/0000-0003-4900-1672

кандидат історичних наук,

асистент кафедри історії, музеєзнавства

та культурної спадщини

Національного університету «Львівська політехніка»

(Україна, Львів) kurdynajulia@gmail.com

БУДІВНИЦТВО ГОЛОВНОГО КОРПУСУ ЦІСАРСЬКО-КОРОЛІВСЬКОЇ ТЕХНІЧНОЇ АКАДЕМІЇ У ЛЬВОВІ (1873 – 1877)

Досліджено процес будівництва головного корпусу Технічної академії у Львові впродовж 1873 – 1877 рр. На основі архівних матеріалів та тогочасної преси акцентовано увагу на перипетіях, пов'язаних зі спорудженням нового будинку. Частково подаються відомості про фірми, майстрів та посадовців, які впливали на процес будівництва, а також фінансові витрати на різні види робіт впродовж 1873 – 1877 рр. Стаття дає змогу простежити хронологію будівництва від викопування ровів під фундамент – до перенесення на-вчального процесу Цісарсько-королівської Технічної академії у нову будівлю.

Ключові слова. *Технічна академія, Будівельний комітет, Юліан Захарієвич, будівництво.*

Yuliia KURDYNA,

PhD (History), Assistant Lecturer of Department of History, Museology and

Cultural Heritage of

Lviv Polytechnic National University

(Ukraine, Lviv) kurdynajulia@gmail.com

THE CONSTRUCTION OF THE MAIN BUILDING OF THE ROYAL TECHNICAL ACADEMY IN LVIV (1873 – 1877)

The article deals with the history of the Royal Technical Academy (now – the National University «Lviv Polytechnic»), particularly, with the period when the authorities decided to build the Academy's own premises. Prior to this, the students studied in the premises which the Galician Government rented from Lviv private property owners for the needs of Academy. Such changes were connected with the industrial development and the growing demand for engineers. The main thesis of the article is to prove that the construction of the main building of the Technical Academy was a great event not only for Lviv, but for the Austrian Empire in general.

The importance of this educational institution becomes evident from the growing number of its departments; moreover, in 1872 it was granted the right to elect its rector. It should be mentioned that there existed a construction design of a premise in the Kastrum square in the central part of Lviv, dated 1867. The rejection of this plan might have meant that the authorities were quite aware that the Academy would need much more space in future. That is why, the idea of building the premise in the «New World» district, which was the territory between the railway station and city centre, turned out more reasonable.

It is quite obvious that any money-consuming large-scale project in the Austrian Empire could not have been implemented without the royal permission. The fact that Francis Joseph I allocated 1 million 300 thousand guilders from the imperial treasury – an enormous figure at that time – confirms the importance of building premises for the Technical Academy, which, apparently, was expected to develop into a significant scientific institution of the area.

One of the top newspapers of those times, Gazeta Lwowska, followed every step in the construction site and informed the readers about the completed works, craftsmen and even about the favourable or unfavourable for the construction works weather conditions. It was this newspaper, from the pages of which the local population learnt that the private Karl Ludwig Railway gave 50 % discount on the transportation of all the building materials necessary for the Academy's construction. This once again proves the main idea of the article, – that building new premises for the Technical Academy was a question of state importance.

The construction of Technical Academy's own premises was a significant event of those times. The Construction Committee was headed by the Governor; the authorities conducted regular inspections of the construction. Personal presence of the Minister of Religion and Education Karol Shtremayer at the opening of the main building in November 1877, as well as the presence of Lviv secular celebrities and high-rank clergymen at the celebrations, convincingly testify that the construction of the Technical Academy's main building was one of the most important events in the history of Lviv in the second half of the 19th century.

Key words: Technical Academy, Construction Committee, Julian Zachariewicz, construction works.

Юлія КУРДИНА,

кандидат исторических наук,

ассистент кафедры истории, музееведения

и культурного наследия

Национального университета «Львовская политехника»

(Украина, Львов) kurdynajulia@gmail.com

СТРОИТЕЛЬСТВО ГЛАВНОГО КОРПУСА ЦИСАРСКО-КОРОЛЕВСКОЙ ТЕХНИЧЕСКОЙ АКАДЕМИИ ВО ЛЬВОВЕ (1873 – 1877)

Исследован процесс строительства главного корпуса Технической академии во Львове в течение 1873 – 1877 гг. На основе архивных материалов и тогдашней прессы акцентировано внимание на перипетиях, связанных с сооружением нового дома. Частично подаются сведения о фирмах, мастерах и должностных лицах, повлиявших на процесс строительства, также финансовые затраты на различные виды работ в течение 1873 – 1877 гг. Статья позволяет проследить хронологию строительства от выкапывания рвов под фундамент – до переноса учебного процесса Цисарско-королевской Технической академии в новое здание.

Ключевые слова: Техническая академия, Строительный комитет, Юлиан Захариевич, строительство.

Постановка проблеми. У листопаді 2016 р. Національний університет «Львівська політехніка» святкував 200-ліття витоків своєї історії. Без сумніву, створення власних приміщень для тодішньої Цисарсько-королівської Технічної академії (далі – Технічна академія) у другій половині XIX ст. було свідченням зростання значення цього навчального закладу в Австрійській імперії. Зрештою, будівництво відбувалося під контролем Цисарсько-Королівського Намісника Галичини. Водночас у історіографії поки що недостатньо інформації про історію будівництва нових приміщень, де сьогодні розміщується один із найстаріших технічних закладів вищої освіти Європи. Тому пропонується стаття є спробою часткового заповнення цієї прогалини.

Аналіз досліджень. Серед монографій, присвячених історії Технічної академії варто, виділити працю польського дослідника З. Поплавського «Dzieje Politechniki Lwowskiej 1844 – 1945», у якій міститься інформація про передісторію будівництва нового приміщення для академії (Popławski, 1992). Також означеної тематики торкається професор Львівської політехніки Олександр Жук. Однак автор більше показує архітектурну та художньо-пластичну цінність споруди, аніж історичну ретроспективу будівництва (Жук, 2008). Хронологічно останньою роботою, присвяченою цій тематиці, є монографія «Від Реальної школи до Львівської політехніки: нариси з історії Львівської політехніки (1816 – 1918)» (Від реальної школи, 2016), яка містить архівні матеріали, переклади статей тощо та частково проливає світло на процес будівництва, а саме: розпланування приміщень, тогочасні фірми, які надавали послуги тощо.

Водночас наведені вище дослідження лише побіжно стосуються питання будівництва головного корпусу Технічної академії, оскільки їх автори ставили за мету висвітлити історію академії загалом, не акцентуючи увагу на такому короткому періоді її історії, як саме будівництво. Натомість опрацювання тогочасної преси, зокрема часопису «Gazeta Lwowska», показало, що для сучасників будівництва це була дійсно вагома подія, за якою стежила громада міста – і не тільки. Завдяки виявленню й опрацюванню нових архівних матеріалів можна значно розширити фактологічну основу попередніх досліджень у цій царині.

Мета статті – висвітлити процес будівництва головного корпусу Технічної академії у Львові на основі архівних матеріалів та публікацій у тогочасній пресі. Водночас зазначимо, що будівництво будинку хімії, яке здійснювалося паралельно зі спорудженням головного будинку, не є об'єктом нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Наприкінці 60-х рр. XIX ст. усі заняття Технічної академії відбувалися в орендованому будинку Даровського у центральній частині міста. Академії постійно бракувало приміщень, але вона не мала підтримки уряду щодо побудови власного приміщення. У 1867 р. професор кафедри будівництва Едуард Стікс виконав проект нової будівлі, яка мала розміщуватись на площі Каструм, однак цей проект не було втілено (Від реальної школи, 2016: 85). Зокрема, 22 липня 1869 р. магістрат Львова прийняв ухвалу про передачу цієї ділянки під будівництво, виконуючи умови контракту від 18 квітня 1868 р. Однак вже наприкінці серпня 1869 року, додатково зазначено, що коли нова будівля з плином часу не буде використовуватись Технічною академією, то повинна перейти для наукової установи, і жодним чином не для шпиталю, військових кошар чи стаєнь (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 874. Арк. 1). Але цей проект так і не було реалізовано.

Натомість академія постійно розширювалась: у 1870 р. імператор дозволив відкрити три нові кафедри – нарисної геометрії, інженерії та кафедри механіки і машинобудування. Наступного року відкрито ще три кафедри – будівельних конструкцій і архітектури, геодезії і хімічної технології (Від реальної школи, 2016: 84–85). Також восени 1871 р. начальника руху Львівсько-Чернівецької залізниці Юліана Захарєвича призначено звичайним професором кафедри будівельних конструкцій та архітектури (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 51 А. Спр. 306 А. Арк. 62). 9 жовтня 1872 р. було відкрито звичайну кафедру механіки і теорії машин та кафедру мінералогії і геології, а також надзвичайну кафедру орнаментального рисунка і моделювання. Окрім того, грону професорів та новообраному ректору Феліксу Стжелецькому представлено на обговорення та уточнення Тимчасовий розпорядок внутрішнього устрою і керівництва справами Технічної академії. Згідно з цим документом, в академії впроваджувався поділ на три окремі фахові школи: інженерну, будівництва та хіміко-технічну (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 51 А. Спр. 306 А. Арк. 71–76). Із таким збільшенням кількості кафедр знову виникло питання розбудови навчальних приміщень. Після отримання імператорського дозволу (1873) і виділення коштів в розмірі 1 300 000 злотих, А. Голуховський запропонував професорові Ю. Захарєвичу розробити проект будівлі в дільниці Новий світ (Від реальної школи, 2016: 88).

Нову ділянку для будівництва Намісництво придбало ще у 1872 р. в Марії з роду Яблоновських графині Фредро (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 4. Спр. 4377. Арк. 2). Територія площею трохи більше 6 моргів коштувала 42 000 золотих ринських (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 4. Спр. 4377. Арк. 5, 16). Згідно з умовами контракту, Марія Фредро звільнялася від сплати будь-яких податків з продажу, а також до кінця червня 1872 р. залишалася мешкати у будинку, що знаходився на ділянці. Натомість магазин, який також розміщувався на проданій території до 25 вересня вона могла використовувати як склад для меблів. Ділянка продавалася з усіма невеликими будинками, що там стояли. Однак Марія Фредро залишила за собою право забрати з жилого будинку два мармурові каміни, два кам'яні столи та цілі бруси деревини з подвір'я. Все інше переходило новим власникам (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 4. Спр. 4377. Арк. 17).

Для здійснення проекту Ю. Захарєвич відправився у подорож Німеччиною та Австрією, щоб познайомитись зі схожими будівлями. Після повернення він представив план головного будинку та будинку хімії (Popiawski, 1992: 58). Як писала *Gazeta Lwowska*: «Невдовзі розпочнеться державним коштом будівництво корпусу для Технічної академії. Залізниця Карла Людвіга знизилася ціну транспортування матеріалів для цього будівництва на 50% і скоро мають бути перевезені 70 000 центнерів каменю з Бродів і 18 000 центнерів кам'яних плит з Тернополя як частина матеріалів для цього величезного будівництва» (GL, 1873, 27 cz.: 2). До речі, камінь мали видобувати на каменоломнях в Пеняках, Кросно і Демні та одразу здійснювати там первинну обробку (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 881. Арк. 55).

Для проведення будівництва було створено Будівельний комітет у складі семи осіб під головуванням намісника Галичини А. Голуховського. Завданням Комітету було проводити верховне управління будівництвом, розподіляти роботи, слідкувати за витратами.

Фактично 1873 р. був підготовчим до будівництва. Юліан Захарієвич представив протокол угоди від 6 травня 1873 р. з підприємцем Ігнацієм Кішковським на викопання трьох криниць та проведення зондування ґрунту на території будівництва. За ці роботи планувалося видати на початку облігації номіналом по 100 злотих кожна. Згідно з угодою, роботи мали проводитись від 13 травня – до 15 червня (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр.881. Арк. 4–8). Згодом було перераховано вартість проведення робіт та визначено, що вони коштують 420 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр.881. Арк. 11). За безперерйне постачання вапна відповідав Самуель Хайчер, що проживав у Львові на вулиці Клепарівській, недалеко від Дому інвалідів (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 882. Арк. 4). Станом на травень 1874 р. було викопано одну криницю від вулиці Карпінського, водою з якої гасили вапно, а на середині площі саме копали другу криницю. Уся площа була обкладена відбірним будівельним матеріалом, серед яких пісок, видобутий з того самого ґрунту, на якому мали зводитися будинки головного корпусу та хімічної лабораторії. Значна частина фундаменту під будівництво лабораторії на той час була вимурувана (GL, 1874, 2 м.: 3). Станом на кінець липня фундамент під головний корпус теж був практично завершений (GL, 1874, 29 lip.: 3). За земляні підготовчі роботи та заливки фундаменту Галицьке товариство виробництва цегли і будівництва у Львові – основний виконавець робіт (далі – Товариство) – отримало 28 146 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 939. Арк. 34).

Узимку 1874 – 1875 рр. здійснювалось тимчасове покриття дошками головної будівлі для захисту від опадів, оплатити за ці роботи Комітет постановив 561,57 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 904. Арк. 6–9). У лютому 1875 р. Товариство звернулося до Будівельного Комітету з проханням доплатити ще принаймні тисячу злотих чи с тисячі, оскільки Товариство постачало для будівництва дерево, цемент, пісок, штаби заліза тощо на суму 52 375 злотих, а виділено йому було 51 700 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр.904. Арк. 15). Значну частину деревини Товариство постачало за посередництва Фірми пана Генріка Мізеса, який надавав з Немирівських лісів так званий матеріал «гданський». Окрім того, Товариство уклало договір на постачання соснового лісу з-під Буська із паном Вайнербергом із Золочева. Також з панамі Баседже-сом і Гляйдінгером на постачання соснового лісу з Немирова, зруб яких граничить зі зрубом п. Мізеса. Товариство звернулось до Комітету з проханням, щоб деревину, яка незабаром прибуде, убезпечили від вологи, оскільки вона буде використана для перекриття даху (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр.904. Арк. 19–20).

Відомо, що у час найінтенсивнішої роботи (1875) на будові щоденно працювали близько 600 осіб: 240 мулярів, 40 теслів, 30 каменярів і 300 помічників. Великий внесок в оздоблення споруди зробив професор Академії Леонардо Марконі, під керівництвом якого виконано частину зовнішніх різьбярських робіт (Жук, 2008: 25). З архівних матеріалів відомо, що професор Марконі мав виконати 21 вид робіт, серед яких: канделябри та балясини на аттик, бічний фриз головного ризаліту, головний карниз тощо. За це йому призначалась оплата 6457 злотих. Найбільше коштувала скульптурна група із трьох фігур, яка мала розміщуватися над аттиком, – 4200 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 917. Арк. 5).

23 травня 1875 р. на засіданні Будівельного комітету прийнято рішення розвалити будинки, розміщені на території будівництва. Камінь з них мав бути реально відчищений та покладаний для подальших потреб будівництва (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 920. Арк. 95).

У листопаді 1875 р. головна будівля вже стояла під дахом за винятком головного фасаду від вулиці Новий Світ. Через безперервні дощі роботи у цьому році були припинені. Будівельне товариство влаштувало з цього приводу бенкет, на який було запрошено членів Комітету будівництва з Намісництва, професорів академії, членів Товариства, керуючих будівництвом, разом 36 осіб. Бенкет відбувався у залі будинку, призначеного для лабораторії, а в підвалах цього будинку частували понад 200 мулярів, 80 мулярських помічників, 60 теслів і т.д., які протягом року працювали над будівлею (GL, 1875, 15list.: 3).

Навесні роботи відновилися, і, як відомо, за мулярські, каменярські, цегельні, бляхарські, столярські і склярські роботи в період 15 травня – 15 червня 1876 р. Товариство представило рахунок на 34 478 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 922. Арк. 59). Серед цих робіт зазначено: демонтаж старих будинків, лакування вікон на другому поверсі, продовження робіт тинькування стель, роботи в обсерваторії тощо (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 923. Арк. 18–20). За роботи, виконані в період 15 червня – 15 липня, на рахунок Товариства було перераховано ще 31 000 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 923. Арк. 85). Восени було актуалізоване питання облаштування невеликої кухні в головному корпусі для потреб персоналу. Для цього закуплялись переносні т.зв. «англійські» кухні у магазині «Цибульський та Вебер», що розміщувався за адресою площа Марійська, 5 (суч. площа Міцкевича) (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 928. Арк. 90–91).

Слід відзначити, що впродовж будівництва здійснювалися періодичні перевірки, про що свідчать витяги з Книги ревізій Ц. К. Інспекції будівництва. Представники Товариства були змушені давати пояснення до кожного зауваження, вписуваного до книг. Так, у серпні 1876 року будівничим академії було висловлено обурення стосовно використанням битої цегли (31 %) для цегляної кладки на горіщі, що є безвідповідальним і може призвести до примусового демонтажу та належного перевиконання роботи. Натомість З. Кендзерський (один із очільників Товариства) констатував, що для кладки використовувалася лише ціла цегла та не більше 20 половинних уламків, і це є припустимим, враховуючи неминуче пошкодження будматеріалу під час транспортування (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 928. Арк. 81).

6 червня 1877 р. у листі до Галицького намісництва тодішній ректор Технічної академії Август Фройнд повідомляє про те, що переїзд до нової будівлі планує завершитись до кінця липня 1877 р. Водночас, оскільки будівництво дому, призначеного для проживання професорів та інших працівників академії ще не завершено, ректор вважає за необхідне виділити секретарю академії Т. Стерналю приміщення для тимчасового проживання на другому поверсі академії. Сім'я у секретаря досить чисельна, тому А. Фройнд надав пропозицію Намісництву, щоб Т. Стерналю виділили помешкання з трьох менших і однієї більшої кімнат та кухні (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 51 А. Спр. 416. Арк. 77). Однак у листі-відповіді 3 серпня ректорату повідомлено, що головний будинок і так не є цілком обладнаний, тому виділити помешкання для секретаря на даний час неможливо, хіба що виплатити йому аванс як своєрідний кредит, щоб той міг винайняти собі помешкання (ЦДІАЛ. Ф. 178. Оп. 4. Спр. 5. Арк. 109).

Весь час, доки велися будівельні роботи, навчання проходило в орендованих будинках, серед яких будинок Рейцеса та будинок Жарського (тут містилася бібліотека) на вулиці Вірменській 2 і 4 відповідно, а також будинок Рубінштейна, в якому була лабораторія хімічної технології та Відділ інженерії. (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 51 А. Спр. 374, Арк. 1–2, 52–53, 80).

24 червня 1877 р. Ю. Захарівич у листі до Намісництва повідомляв про розміщення на аттику скульптурної групи написи «Litteris et artibus» та «Franciscus Josephus, Austriae Imperator, A. D. 1877» (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 934. Арк. 45).

Накінець липня 1877 р. значну частину будівлі вже було передано в користування професорам та слухачам академії. Найкрасивішою вважалася актова зала, яку на той час завершували штукатурити, однак відзначалася і бібліотечна зала із дерев'яною стелею роботи Бракгауза з Відня. У пресі писали, що місто прикрасила споруда, яка хоч і не має всіх зовнішніх рис пишної, монументальної архітектури, проте своїми розмірами та величиною перевершує всі споруди, крім Дому інвалідів. Сьогодні ця споруда є найгарнішою у місті. (GL, 1877, 21 lip.: 3). Водночас продовжувалися різьбярські роботи як всередині, так і зовні головного будинку академії. Так, 28 серпня 1877 р. професором Марконі за виконані роботи на аттику було виписано рахунок на суму 4 358, 74 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 936. Арк. 7). Чимало різьблярських робіт всередині будівлі виконувала фірма Кароля Фельдбаха, якому у жовтні виплачено 3 732, 29 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 936. Арк. 57). Натомість за роботи мулярські, столярські, слюсарські, бляхарські, склярські та лакувальні, виконані у період 1 липня – 15 серпня, Товариство отримало 13 000 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 936. Арк. 21). У серпні вирішувалось питання оздобу аули, оскільки частина різьбярських робіт була вже зроблена, але тинькування, виправлення колон та оздоба каріатид ще не виконана. Товариство спершу пробувало відмо-

витися від такого «доробляння», оскільки його керівники вважали, що за один об'єкт має відповісти один підрядник. Однак після листування з Комітетом будівництва все ж представило свій кошторис на необхідні роботи – 3 169 злотих. Для порівняння було представлено кошторис майстра з Відня Стефана Фрігца – 4 350 злотих (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 939. Арк. 87–92).

Спершу урочисте відкриття планувалось на 25 жовтня, про що свідчать збережені в архіві зразки запрошень для поважних гостей та програма заходу, яка включала Службу Божу, зібрання професорів в актовій залі, виступ Міністра Штремаєра, промови попереднього та новообраного ректорів (ЦДІАЛ. Ф. 178. Оп. 4. Спр. 8. Арк. 1–3). Однак згодом (очевидно, через технічні доопрацювання в приміщенні), Колегія професорів звернулася до Міністерства з пропозицією призначити урочисте відкриття на середину листопада (ЦДІАЛ. Ф. 178. Оп. 4. Спр. 8. Арк. 18). Ще у вересні 1876 р. Товариство здало будівничому комітетові хімічну лабораторію, а 31 жовтня 1877 р. будинок Політехніки як цілком закінчений і готовий до використання (Жук, 2008: 27).

Інавгурація новообраного ректора Юліана Захарієвича та посвята будівлі відбулися 15 листопада 1877 року за присутності Міністра віровизнань та освіти д-ра Штремаєра. (GL, 1877, 15 list.: 3). Своєрідно, що Міністр прибув до Львова о 5 годині ранку швидкісним потягом, тому було сформовано почесну делегацію із 38 осіб (Л. Марконі, А. Фройнд, Г. Бізанс, Р. Гостковський, Б. Абаканович та ін.), які урочисто зустрічали міністра на вокзалі. (ЦДІАЛ. Ф. 178. Оп. 4. Спр. 8. Арк. 20–21). О 9 годині в костелі Св. Марії Магдалини відбулося урочисте богослужіння за участі архієпископа Вежхлецького, митрополита Сембратовича та архієпископа вірменського обряду Рамашкана. Перед вівтарем стояли Міністр Штремаєр, Намісник Альфред Потоцький, крайовий маршалок Людвік Водзіцький та головнокомандувач генерал кавалерії Ервін Найппер. Далі відбувались урочистості в головному будинку, після яких кілька десятків поважних гостей відбули на бенкет, організований новообраним ректором Захарієвичем в готелі Жорж, на якому присутні виголошували тости на похвалу Цісаря, пана міністра, графа Потоцького, св. пам'яті гр. Голуховського (GL, 1877, 15 list.: 3).

Після урочистого відкриття гострим залишалося питання підведення газо- та водотягів. Цією роботою займалася фірма «Шеллер, Вольф & Ко» («Scheller Wolff & Ко»), яка вже наприкінці грудня 1877 р. встановила необхідні труби у головному корпусі та виписала рахунок на суму 4 479, 68 зл. Загалом на виконання цих робіт Намісництво попередньо виділяло 4500 зл. (ЦДІАЛ. Ф. 146. Оп. 66. Спр. 932. Арк. 60.). Однак на цьому роботи не завершилися – остання найбільша реконструкція була пов'язана із добудовою двох крил до головного корпусу на початку ХХ ст.

Висновки. Таким чином, будівництво головного будинку для Технічної академії справді було важливим проектом того часу, адже воно відбувалось безпосередньо за імператорської підтримки. Тому не дивно, що Будівельний комітет очолював сам Намісник, а регулярні інспекції будівництва були звичним явищем. Громадськість уважно стежила за цим будівництвом та пророкувала новій споруді статус найкрасивішої у місті. Основні роботи зі спорудження завершилися доволі швидко, проте внутрішнє оздоблення та різноманітні реконструкції проводились ще не один рік після перенесення академії у нову будівлю. В подальшому перспективним виглядає також дослідження окремих фірм і майстрів, які доклали руку до спорудження та облаштування начального закладу, що розширить уявлення про процес будівництва державних об'єктів Австрійської імперії та розкриє додаткові сторінки промисловості Львова другої половини ХІХ ст. Однак це вже тема для окремої публікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Від Реальної школи, 2016 – Від Реальної школи до Львівської політехніки: нариси з історії Львівської політехніки (1816 – 1918) / упор. О. В. Шишка; за ред. Ю. Я. Бобала. Львів, 2016. 440 с.

Жук, 2008 – Жук О. Головна будівля Львівської політехніки [вид. друге]. Львів, 2008. 75 с.

ЦДІАЛ – Центральний державний історичний архів України, м. Львів.

GL, 1873 – Gazeta Lwowska. – 1873. – 27 czerwca.

GL, 1874a – Gazeta Lwowska. – 1874. – 2 maja.

GL, 1874b – Gazeta Lwowska. – 1874. – 29 lipza.

GL, 1875 – Gazeta Lwowska. – 1875. – 15 listopada.

GL, 1877a – Gazeta Lwowska. – 1877. – 21 lipza.

GL, 1877b – Gazeta Lwowska. – 1877. – 15 listopada.

Popławski, 1992 – Popławski Z. Dzieje Politechniki Lwowskiej 1844 – 1945. Wrocław–Warszawa–Kraków, 1992. 362 s.

REFERENCES

Vid Realnoi shkoly, 2016 – Vid Realnoi shkoly do Lvivskoi politekhniki: narysy z istorii Lvivskoi politekhniki (1816–1918) [From the Real School to the Lviv Polytechnic: essays on the history of Lviv Polytechnic (1816–1918) / upor. O.V.Shyshka; za red. Yu.Ia.Bobala. Lviv, 2016, 440 p. [in Ukrainian].

Zhuk, 2008 – Zhuk O. Holovna budivlia Lvivskoi politekhniki (vyd. Druhe) [The main building of the Lviv Polytechnic (ed. Second)]. Lviv, 75 p. [in Ukrainian].

TsDIAL – Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, m. Lviv [Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv].

GL, 1873 – Gazeta Lwowska. – 1873. – 27 czerwca. [in Polish].

GL, 1874a – Gazeta Lwowska. – 1874. – 2 maja. [in Polish].

GL, 1874b – Gazeta Lwowska. – 1874. – 29 lipza. [in Polish].

GL, 1875 – Gazeta Lwowska. – 1875. – 15 listopada. [in Polish].

GL, 1877a – Gazeta Lwowska. – 1877. – 21 lipza. [in Polish].

GL, 1877b – Gazeta Lwowska. – 1877. – 15 listopada. [in Polish].

Popławski, 1992 – Popławski Z. Dzieje Politechniki Lwowskiej 1844 – 1945 [The history of Lviv Polytechnic University 1844 – 1945]. Wrocław–Warszawa–Kraków, 1992. 362 s. [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 20.02.2018 р.